

Вікторія РОЖЕЛЮК, Павло ДЕНЧУК
Тернопільський національний економічний університет

КОНЦЕПЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЇЇ ЕЛЕМЕНТИ

Основним завданням обліку в ринковій економіці є формування спеціальної економічної інформації, яка б допомагала керівникам підприємств, його власникам, акціонерам, інвесторам, кредиторам та іншим користувачам приймати рішення щодо конкретного підприємства. Для цього облікова інформація будь-якого підприємства повинна бути: максимально дохідливою, абсолютно достовірною, порівняною за певні проміжки часу, а також з аналогічною інформацією інших підприємств, ж2 зрозумілою для користувачів.

Щоб забезпечити дотримання цих вимог, формування облікової інформації повинно здійснюватись на підставі певних загальноприйнятих єдиних принципів, правил, вимог, норм.

Сукупність всіх загальноприйнятих норм, принципів, правил є концептуальною основою бухгалтерського обліку.

Концепція бухгалтерського обліку швидше формує його загальну культуру, аніж дає чіткі вказівки, як саме працювати. Вона представляє собою узгоджену систему взаємопов'язаних принципів та цілей, на підставі яких визначається природа, функції і межі бухгалтерського обліку та звітності [1].

Історично в кожній країні сформувалися власні концептуальні норми обліку. Так, в США – це шість Положень про концепції фінансового обліку; за Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку – це Концептуальна основа складання та подання фінансової звітності; в Росії – Концепція бухгалтерського обліку в ринковій економіці Росії. В Україні окремо затвердженої законодавчо концепції обліку не існує, основні правила та принципи складання та подання фінансової звітності регламентуються безпосередньо Законом України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” та відповідними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Принципи ведення бухгалтерського обліку - це загальні положення інтерпретації і доповнення законодавчих положень щодо оцінки правильності бухгалтерського обліку в окремих випадках, які не регулюються нормативно-правовими актами. Майже всі закони кожної країни містять посилання на принципи, що надає їм силу закону, не дивлячись на те, що вони, по суті, існують лише в формі звичайного права.

Під концепцією (від лат. *conceptio* – розуміння, система) варто розуміти систему поглядів на процеси і явища в суспільстві. Стосовно до бухгалтерського обліку - це система поглядів на цілі, задачі обліку, пріоритетність користувачів, склад і зміст звітної інформації, періодичність фінансової звітності й ін.

Концепції обліку можна підрозділити на загальні і часткові. Загальні концепції обліку відображають системи поглядів у декількох країнах; часткові – систему поглядів в одній країні.

З усього різноманіття концепцій бухгалтерського обліку виділяють дві загальні концепції, що домінують у світовій теорії.

Континентальна (європейська) концепція (модель) обліку заснована на тому, що ступінь втручання держави в облікову практику висока. Вона передбачає застосування всіма підприємствами держави єдиного плану рахунків, однакових процедур відображення господарських операцій, орієнтація фінансової звітності на задоволення інформаційних потреб податкових і інших державних органів. У результаті практика обліку в одних країнах істотно відрізняється від практики обліку в інших країнах. Ця модель обліку лежить в основі організації бухгалтерського обліку в Німеччині, Австрії, інших країнах Європи, а також в Японії.

Сутність британо - американської концепції полягає в тому, що звітність зорієнтована на задоволення інформаційних потреб інвесторів і кредиторів підприємства. Задачі податкової системи вирішуються окремо і незалежно від вирішення цілей фінансового обліку. Система фінансового обліку базується на загальноприйнятих облікових принципах — GAAP (Generally Accented Accounting Principals). Цієї моделі дотримують у США, Великобританії, Нідерландах, Канаді, Індії, Австралії, ПАР і ін. Кожна окремо взята країна, орієнтуючись на ту або іншу модель обліку, як правило, розробляє свою власну облікову концепцію.

Таким чином, використання зарубіжного досвіду в побудові концептуальних основ вітчизняної облікової системи забезпечить адаптацію основних об'єктів обліку до вимог міжнародних стандартів обліку і звітності та сформує ефективну облікову політику діяльності підприємств у ринковому середовищі.

Список літератури

1. Куттер М.И. Теория бухгалтерского учета: [Учебник]. / М.И. Куттер. – 2-е изд., перер. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 640 с.

2. Національні стандарти бухгалтерського обліку станом на 07 червня 2013 р. // Все про бухгалтерський облік. — 2013. — № 55, 64.

3. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000: Пер. з англ. / За ред. С.Ф. Голова. — К.: ФПБАУ, 2001. — 1272 с.